

грошової вимоги, якщо інше не встановлено договором.

У разі порушення клієнтом своїх обов'язків за договором, укладеним із боржником, боржник не має права вимагати від фактора повернення сум, уже сплачених йому за відступленою грошовою вимогою, якщо боржник має право одержати ці суми безпосередньо від клієнта.

Отже, за своєю природою договір факторингу є своєрідним поєднанням кредитного договору, себто, надання фінансування, і договору про надання послуг. До договору факторингу можуть субсидіарно застосовуватися норми про відступлення вимоги, якщо в цьому виникає потреба (прогалини в регулюванні факторингових відносин), і якщо норми про відступлення не суперечать суті правовідносин, що склалися між сторонами в рамках договору факторингу.

Література

1. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

2. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – Т. II. – 1056 с.

УДК 347.466(043.2)

Лукаш В. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Ямненко Т.М., д.ю.н.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСТАВИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

В усіх правових системах і країнах розроблена й закріплена в законодавстві та судовій практиці досить складна система засобів, які мають забезпечити інтереси кредитора в разі невиконання чи неналежного виконання боржником зобов'язання. Ці засоби є різноманітними в різних країнах, серед них є як класичні, відомі ще римському праву, так і новітні. Всі вони стимулюють боржника до належного виконання своїх обов'язків і надають певні гарантії на випадок його неплатоспроможності.

Цивільний кодекс України передбачає такі способи забезпечення виконання зобов'язань: а) неустойка (штраф, пеня); б) застава; в) порука; г) завдаток; д) гарантія; є) притримання [1].

Наведені вище способи забезпечення виконання зобов'язань мають спільну мету: надати кредитору додаткову можливість отримати належне йому за зобов'язанням. Способи, які забезпечують виконання зобов'язань, встановлюються в інтересах кредитора. Тому при уступці вимоги до

нового кредитора переходять усі права, які забезпечують виконання зобов'язання.

Застава – це традиційний майновий вид забезпечення виконання зобов'язання, при якому кредитор-заставодержатель має право у разі невиконання боржником (заставадавцем) зобов'язання, забезпеченого заставою, одержати задоволення за рахунок заставленого майна переважно перед іншими кредиторами цього боржника, якщо інше не встановлено законом (ст. 572 ЦК) [1].

Будучи одним із найпоширеніших забезпечень, застава ефективно стимулює боржника до належного виконання своїх зобов'язань (можливістю втрати майна), а в разі їх невиконання є дієвим способом задоволення інтересів кредитора. Згідно з ч.2 ст.589 ЦК застава забезпечує вимоги кредитора-заставодержателя у повному обсязі, що визначається на момент фактичного задоволення, включаючи сплату процентів, неустойки, відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання, необхідних витрат на утримання заставленого майна, а також витрат, понесених у зв'язку з пред'явленням вимоги, якщо інше не встановлено договором.

Забезпечувальна сутність застави полягає в тому, що, по-перше, заставляється боржником або майновим поручителем конкретне майно, і на нього у разі порушення боржником зобов'язання кредитор може звернути стягнення; і, по-друге, кредитору-заставодержателю надається можливість задовольнити свої вимоги переважно перед іншими кредиторами боржника [3].

Цивільно-правова застава може виникати на підставі закону, договору та судового рішення [1].

Відповідно до ст.3 Закону «Про заставу» заставою може забезпечуватися будь-яке зобов'язання (за договором позики, купівлі-продажу, оренди, перевезення вантажу тощо.) Заставою можуть забезпечуватися і вимоги, які виникнуть у майбутньому [2]. Коли мова йде про забезпечення майбутніх вимог, мається на увазі 1) забезпечення умовних (з відкладальною умовою) правочинів, в яких права та обов'язки сторін виникають або припиняються залежно від настання певної обставини, стосовно якої невідомо настане вона чи ні; 2) забезпечення зобов'язань, які можуть виникнути між заставодержателем і заставадавцем, за умови визначення їх суті, розміру і строку виконання.

ЦК України серед видів застави називає лише іпотеку та заклад, зазначаючи при цьому, що інші окремі види застави встановлюються законом [1]. У Законі України «Про заставу» врегульована: 1) застава товарів в обороті або переробці, 2) заклад; 3) застава майнових прав; 4) застава цінних паперів [2].

Предметом застави може бути будь-яке майно (речі, гроші, цінні папери, майнові права) за винятком тих обмежень, що встановлюються

законом. Зокрема, не може бути заставлене: 1) майно, вилучене з цивільного обороту; 2) національні культурні та історичні цінності, які є об'єктами державної власності і занесені або підлягають занесенню до Державного реєстру національної культурної спадщини; 3) інше майно, застава якого прямо заборонена законом. Крім того, не можуть бути заставлені вимоги, що мають особистий характер, наприклад вимоги про стягнення аліментів, про відшкодування шкоди, заподіяної життю та здоров'ю громадянина. Закон передбачає можливість застави так званого «майбутнього майна» – речей та майнових прав, які заставодавець набуде після укладення угоди про заставу [3].

Права заставодержателя на річ, яка є предметом застави, поширюються на її приналежності, якщо інше не встановлене договором. І навпаки, за загальним правилом право застави не поширюється на плоди, продукцію та доходи, одержані від використання заставленого майна.

Майно, що є у спільній власності, може бути передане у заставу лише за згодою всіх співвласників (ст. 578 ЦК). Застава частки у спільній частковій власності взагалі забороняється: майно, яке перебуває у спільній частковій власності, може бути самостійним предметом застави за умови виділення його в натурі.

Отже, застава є одним з найбільш поширених засобів забезпечення виконання зобов'язань і існує там де існують реальні відносини власності, розвинутий товарообіг, оборот нерухомого майна. Можна спрогнозувати, що у подальшому її значення буде зростати. Вона врегульована ЦК України, ЗУ «Про заставу».

Література

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 40-44. – Ст. 356.
2. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. № 2654-XII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 47. – Ст. 643.
3. Зобов'язальне право: теорія і практика / [Дзера О. В., Кузнецова Н. С., Луць В. В. та ін.]; за ред. О. В. Дзери. – К.: Юрінком, 1998. – 912 с.

УДК 658.713(043.2)

Марківська Г.І., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВОРУ ПРОКАТУ В УКРАЇНІ

На даний час договірні правовідносини з прокату майна отримали широке поширення, вони дуже різноманітні і приймають іноді такі форми,